

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA QUẢN LÝ VĂN HÓA – NGHỆ THUẬT

TÌM HIỂU LỄ HỘI ĐỀN VOI PHỤC - THỦ LỆ

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP

Giảng viên hướng dẫn: PGS.TS Phan Văn Tú

Sinh viên thực hiện : Nguyễn Thị Bích Hoan

HÀ NỘI - 2011

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	5
2. Đối tượng nghiên cứu	6
3. Phạm vi nghiên cứu	6
4. Lịch sử nghiên cứu vấn đề	6
5. Mục đích nghiên cứu	7
6. Phương pháp nghiên cứu	7
7. Bố cục của đề tài gồm	7
CHƯƠNG 1: KHÁI QUÁT VỀ DI TÍCH ĐỀN VOI PHỤC – THỦ LỆ	8
1.1. Khái quát về địa lý – lịch sử - văn hóa di tích đền Voi Phục	8
1.1.1. Khái quát về địa lý của di tích đền Voi Phục – Thủ Lệ	8
1.1.2. Sự thay đổi địa danh hành chính khu vực Thủ Lệ:	10
1.2. Văn hóa tín ngưỡng khu vực Thủ Lệ:	11
CHƯƠNG 2: LỄ HỘI ĐỀN VOI PHỤC – THỦ LỆ	18
2.1. Lễ hội ở đền Voi Phục – Thủ Lệ xưa và nay:	18
2.1.1. Truyền thuyết lịch sử:	18
2.1.2 Ý nghĩa lịch sử của khu vực Thủ Lệ và đền thờ:	29
2.2. Diễn trình lễ hội đền Voi Phục:	31
2.2.1 Lễ hội cò truyền của đền Voi Phục xưa:	31
2.2.2. Lễ hội đền Voi Phục ngày nay	36
2.2.3. Các trò diễn, trò vui trong lễ hội đền Voi Phục:	44
CHƯƠNG 3: Ý NGHĨA, GIÁ TRỊ, BẢN SẮC VĂN HÓA VÀ NHỮNG VẤN ĐỀ THỰC TIỄN	50
3.1 Thực trạng lễ hội Đền Voi Phục những năm gần đây:	50
3.2 Những nét hay, nét đẹp trong đời sống văn hóa	53

3.2.1. Giá trị bản sắc của lễ hội đền Voi Phục	53
3.2.2 Một số vấn đề đặt ra trong việc quản lý lễ hội đền Voi Phục	54
KẾT LUẬN	59
TÀI LIỆU THAM KHẢO	61
PHỤ LỤC.....	62

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Lịch sử phát triển của xã hội VN đã từng trải qua những bước thăng trầm, từ những ngày dữ dội và khốc liệt nhất khi quân xâm lược phong kiến Phương Bắc đô hộ đến thực dân đế quốc Pháp – Mĩ xâm lược. Đó không chỉ đơn thuần là sự xâm chiếm bờ cõi mà còn là sự đồng hóa về văn hóa, là âm mưu hủy diệt những giá trị văn hóa to lớn của cả một dân tộc.

Song song với việc đoàn kết chống giặc ngoại xâm bảo vệ đất nước, nhân dân ta còn bảo vệ cả một nền Văn hiến. Quá trình lịch sử lâu dài ấy của dân tộc đã để lại cho chúng ta ngày nay một kho tàng văn hóa dân gian phong phú và đa dạng. Trong kho tàng ấy, lễ hội là nơi thể hiện rõ ràng nhất những giá trị văn hóa của dân tộc. Trong lễ hội, các hình thức sinh hoạt văn hóa dân gian được gìn giữ, bảo lưu và phát triển với rất nhiều những phong tục tập quán, những trò chơi dân gian thể hiện bản sắc riêng của con người VN. Đến với VN, ở bất kỳ một vùng miền nào của tổ quốc cũng đều thấy sự xuất hiện và tồn tại của các lễ hội cổ truyền. Từ những hội làng của vùng đồng bằng Bắc Bộ, đến những lễ hội của các dân tộc thiểu số như : lễ hội xuống đồng, lễ hội cầu mưa, lễ hội mừng năm mới...

Lễ hội cổ truyền là một hình thức sinh hoạt văn hóa dân gian có lịch sử lâu đời và mang tính dân tộc sâu sắc. Cùng với sự phát triển của nhân loại, lễ hội trải qua những biến đổi và những bước thăng trầm. Có thời kì hình thức văn hóa này hầu như bị lãng quên, thậm chí còn bị bài xích, cho rằng mang nặng màu sắc mê tín dị đoan. Sở dĩ có hiện tượng đó là vì lễ hội vốn là loại hình rất phức tạp, bao gồm nhiều phương diện, nhiều đặc điểm và tính chất mà thoát nhìn tưởng chừng như chúng trái ngược nhau, mâu thuẫn với nhau nhưng thực chất chúng có mối quan hệ chặt chẽ hữu cơ với nhau, nếu chúng ta quan sát chúng thiếu toàn diện thì không thể thấy hết được những giá trị đích thực của nó.

Trong lịch sử mấy nghìn năm, lễ hội hình thành và biến đổi dưới những tác động của điều kiện tự nhiên, kinh tế, xã hội và lịch sử, nó là tấm gương phản chiếu trung thực hoàn cảnh và lối sống của một dân tộc. Từ năm 1986 trở lại đây thực hiện công cuộc đổi mới, Đảng và Nhà nước xác định : văn hóa đóng một vị trí, vai trò quan trọng trong việc phát triển kinh tế - xã hội của đất nước, văn hóa vừa là mục tiêu, vừa là động lực phát triển. Trên khắp các miền quê của đất nước với tư cách là một thành tố của văn hóa dân gian, bằng sức sống nội sinh và dưới tác động của các tổ chức quản lý, các lễ hội dân gian đã được khôi phục. Một mặt nó thỏa mãn nhu cầu tinh thần nội tại của quần chúng, mặt khác nó giáo dục tinh thần đoàn kết, yêu nước, các giá trị nhân văn và quan trọng hơn, nó góp phần khẳng định bản sắc văn hóa của dân tộc.

Việc bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống, trong đó có việc khôi phục, tổ chức các lễ hội cổ truyền là một nhiệm vụ rất quan trọng góp phần xây dựng đời sống văn hóa ở cơ sở từng địa phương, từng vùng miền dân cư, nhằm nâng cao đời sống tinh thần nhân dân, tạo động lực thúc đẩy hoàn thành các nhiệm vụ, kế hoạch phát triển kinh tế xã hội.

2. Đối tượng nghiên cứu

Lễ hội truyền thống Đền Voi Phục – Thủ Lệ cùng các truyền thuyết dân gian về Đức Thánh Linh Lang – vị thần được thờ phụng tại Đền.

3. Phạm vi nghiên cứu

Nghiên cứu về lễ hội truyền thống Đền Voi Phục tại khu vực Thủ Lệ trong một vài năm gần đây.

4. Lịch sử nghiên cứu vấn đề

Đã có một vài nghiên cứu về đền di tích đền Voi Phục nhưng chưa có nghiên cứu chuyên sâu về Lễ hội.

5. Mục đích nghiên cứu

Mục đích nghiên cứu của đề tài là tìm hiểu về lễ hội đền Voi Phục trên cơ sở tìm hiểu về diễn trình lễ hội, và các giá trị do lễ hội mang lại, cùng với việc tìm hiểu công tác quản lý tại lễ hội. Từ đó phát hiện những mặt tích cực và hạn chế trong công tác quản lý lễ hội. Đồng thời đưa ra một số giải pháp nhằm làm cho lễ hội đền Voi Phục đáp ứng được các mục tiêu phát triển về kinh tế, văn hóa, xã hội.

6. Phương pháp nghiên cứu

Phương pháp quan sát, tổng hợp tài liệu,

Phương pháp điều tra, sưu tầm, khảo sát

Phương pháp phỏng vấn người dân tại địa phương.

7. Bố cục của đề tài gồm

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Phụ lục và Tài liệu tham khảo, nội dung chính của khóa luận gồm ba chương

Chương 1: Khái quát về địa lý – lịch sử - văn hóa khu vực Đền Voi Phục

Chương 2: Lễ hội Đền Voi Phục

Chương 3: Ý nghĩa, giá trị, bản sắc văn hóa và những vấn đề thực tiễn.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Vũ Ngọc Khánh. **Tín ngưỡng làng xã**. NXB Văn hóa dân tộc.H,1994
2. Nhiều tác giả. **Hội nghị hội thảo về lễ hội (kỷ yếu)**. Vụ Văn hóa quần chúng và thư viện. Bộ VH-TT.1993
3. Đoàn Văn Chúc. **Văn hóa học**. Nxb Văn hóa dân tộc.H.1997
4. Tô Hoài. **Hội hè đình đám**. Tạp chí Xưa và Nay. Số 35.1-1997
5. Phạm Vũ Dũng. **Tâm lý con người trong lễ hội**. Tạp chí Nghiên cứu Văn hóa nghệ thuật. Số 6.1992
6. Nhiều tác giả. **Đường lối văn hóa văn nghệ của Đảng Cộng sản Việt Nam**. NXB Văn hóa thông tin. H,1995.
7. Thu Linh – Đặng Văn Lung. **Lễ hội, truyền thống và hiện đại**. NXB Văn hóa.H,1984.
8. Trần Lâm Biền. **Một con đường tiếp cận lịch sử**. NXB Văn hóa dân tộc.H,2000.
9. Vũ Ngọc Khánh. **Văn hóa làng Việt Nam**. NXB Văn hóa thông tin.H,2011
10. Vũ Ngọc Khánh. **Đền miếu Việt Nam**. NXB Thanh niên.H,2007.